

Sygn. akt III AUz 347/18

POSTANOWIENIE

Dnia 16 stycznia 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Daria Stanek (spr.)

Sędziowie: SA Grażyna Czyżak

SA Lucyna Ramlo

po rozpoznaniu w dniu 16 stycznia 2019 r. w Gdańsku

na posiedzeniu niejawnym

w sprawie J. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o wysokość świadczenia

na skutek odwołania J. D.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. z 4 lipca 2018 r.

zażalenia Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. na punkt II postanowienia Sądu Okręgowego w Toruniu IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 16 października 2018 r., sygn. akt IV U 933/18

postanawia:

1. uchylić zaskarżone postanowienie,
2. odstąpić od obciążania ubezpieczonego J. D. kosztami postępowania zażaleniowego.

SSA Daria Stanek SSA Grażyna Czyżak SSA Lucyna Ramlo

Sygn. akt III AUz 347/18

UZASADNIENIE

We wniosku z 24 czerwca 2018 roku J. D. wniósł o przeliczenie emerytury uwzględniające okres nieskładkowy od 18 kwietnia 1983 roku do 10 stycznia 2008 roku powołując się na przepis art. 62 ust. 1 pkt 4 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Decyzją 4 lipca 2018 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. po rozpatrzeniu wniosku z 24 czerwca 2018 roku, odmówił J. D. prawa do przeliczenia emerytury. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, iż powołany przez ubezpieczonego przepis dotyczy renty z tytułu niezdolności do pracy, a nie emerytury.

Ubezpieczony w odwołaniu od powyższej decyzji zażądał jej uchylenia.

W uzasadnieniu wskazał, że jego renta powinna być z urzędu obliczona z uwzględnieniem przedziału czasowego od kwietnia 1983 roku do 10 stycznia 2008 roku po 0,7%. Wniósł o skorygowanie wysokości renty i emerytury wraz z odsetkami.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując dotychczasowe stanowisko w sprawie. ZUS wskazał, że okres powołany przez ubezpieczonego nie jest okresem nieskładkowym. Obszernie wyjaśnił też sposób naliczenia renty pobieranej przed świadczeniem emerytalnym.

Sąd Okręgowy w Toruniu - IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 16 października 2018 r. oddalił odwołanie (pkt 1) oraz sprawę w części dotyczącej wysokości renty oraz odsetek przekazał do rozpoznania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. (pkt 2), sygn. akt IV U 933/18.

W uzasadnieniu orzeczenia Sąd I instancji stwierdził, że w treści odwołania ubezpieczony zgłosił żądanie dotąd nie rozpoznane przez organ rentowy - o skorygowanie wysokości renty i wypłacenie odsetek. Zaskarżona decyzja nie odnosiła się do żadnego z tych roszczeń. Zgodnie z art. 477¹⁰ § 2 k.p.c. jeżeli ubezpieczony zgłosił nowe żądanie, dotychczas nie rozpoznane przez organ rentowy, sąd przekazuje je do rozpoznania organowi rentowemu. W tym stanie rzeczy, na podstawie art. 477¹⁰ § 2 k.p.c. żądanie ubezpieczonego o przeliczenie renty i wypłatę odsetek Sąd I instancji przekazał do rozpoznania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T., jak orzeczono w punkcie II wyroku.

Zażalenie na postanowienie zawarte w punkcie II wyroku wywiódł organ rentowy, zaskarżając je w całości i zarzucając naruszenie przepisów prawa procesowego poprzez błędne zastosowanie art. 477¹⁰ § 2 k.p.c. polegające na nieprawidłowym przyjęciu, że zgłoszone przez ubezpieczonego żądanie o przeliczenie renty i wypłatę odsetek jako dotychczas nierozpoznane przez organ rentowy należało przekazać mu do rozpoznania.

Mając powyższe na uwadze pozwany wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia na podstawie art. 395 § 2 k.p.c. przez Sąd Okręgowy w Toruniu - IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, a w przypadku nieuwzględnienia tego wniosku - o przekazanie sprawy do rozpoznania przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oraz o zasądzenie na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu zażalenia organ rentowy podniósł, że nie zgadza się z sądem pierwszej instancji w przedmiocie ziszczenia się przesłanek skutkujących zastosowaniem trybu określonego w art. 477¹⁰ § 2 k.p.c. W ocenie pozwanego niezrozumiałym jest, dlaczego Sąd pierwszej instancji w punkcie II przekazał sprawę w części dotyczącej wysokości renty oraz odsetek celem rozpoznania organowi rentowemu. Organ nie zgodził się ze stanowiskiem Sądu pierwszej instancji, że w odwołaniu zostało zgłoszone nowe roszczenie (żądanie), ponieważ odwołanie - jego zdaniem - dotyczyło de facto żądania zgłoszonego przez ubezpieczonego, aby sąd zbadał prawidłowość wypłacanego mu świadczenia emerytalnego, którego wysokość była również uzależniona od wcześniejszej podstawy wymiaru pobieranego świadczenia rentowego. Trudno zaś zgodzić się z sądem pierwszej instancji, iż „nowa sprawa” to żądanie co do wysokości renty i odsetek, mające wynikać z ostatniego zdania odwołania zawierającego prośbę ubezpieczonego w przedmiocie „wydania wyroku, który będzie korygował tak świadczenie rentowe, jak i emerytalne wraz z odsetkami”.

Ponadto, organ rentowy stwierdził, że wobec ewentualnych wątpliwości co do treści odwołania Sąd Okręgowy w Toruniu mógł skorzystać z instytucji wstępnego zbadania sprawy (art. 467 k.p.c.) bądź podjąć czynności wyjaśniające (art. 468 k.p.c.), czego nie uczynił

w niniejszej sprawie i co w konsekwencji spowodowało wydanie wadliwego postanowienia.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie organu rentowego zasługuje na uwzględnienie.

Przypomnieć można, że J. D. wniósł o przeliczenie emerytury uwzględniające okres nieskładkowy od 18 kwietnia 1983 roku do 10 stycznia 2008 roku, powołując się na przepis art. 62 ust. 1 pkt 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Decyzją z 4 lipca 2018 roku pozwany odmówił J. D. prawa do przeliczenia emerytury, wyjaśniając, że powołany przez ubezpieczonego przepis dotyczy renty z tytułu niezdolności do pracy, a nie emerytury.

Ubezpieczony w odwołaniu od powyższej decyzji zażądał jej uchylecia, wskazując, że jego renta powinna być z urzędu obliczona z uwzględnieniem przedziału czasowego od kwietnia 1983 roku do 10 stycznia 2008 roku po 0,7%. Ubezpieczony wniósł o „wydanie wyroku, który będzie korygował tak świadczenie rentowe, jak i emerytalne wraz z odsetkami”.

Mając na uwadze treść żądania ubezpieczonego zawartego we wniosku (przeliczenie emerytury, jednak ze wskazaniem na przepis dotyczący przeliczenia renty) oraz treść żądania wynikającą z odwołania (przeliczenie renty; korekta renty i emerytury oraz odsetki) należy przyznać rację organowi rentowemu, iż nie jest jasne, czego w istocie w niniejszej sprawie domaga się ubezpieczony J. D.. Wniosek ten wzmacnia okoliczność, że ubezpieczony nie kwestionował wcześniejszych decyzji ustalających mu prawo bądź wysokość świadczenia.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego pozwany zasadnie podniósł w zażaleniu, że w tej sytuacji Sąd I instancji powinien podjąć czynności wyjaśniające na podstawie art. 468 k.p.c. Celem czynności wyjaśniających jest przede wszystkim „dokładniejsze” określenie zgłoszonych żądań (por. wyrok SN z dnia 15 lipca 2011 r., I PK 10/11, OSNP 2012, nr 19–20, poz. 233). Zadaniem sądu jest doprowadzenie do dostatecznego sprecyzowania zgłoszonych przez ubezpieczonego żądań. W orzecnictwie przyjmuje się, że Sąd nie może zaniechać przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego, gdy jest ono potrzebne do należytego sformułowania żądania pozwu, a powód działający bez adwokata nie umiał wyrazić tego żądania w sposób zgodny ze słowami ustawy (por. wyrok SN z dnia 12 sierpnia 1966 r., I PR 254/66, LEX nr 13906).

Mając na uwadze, że na przestrzeni wielu lat, począwszy od 1999 r. do 2007 r., świadczenie rentowe wnioskodawcy było przeliczane z uwagi na kontynuowanie zatrudnienia - nie można uznać za precyzyjne żądania przeliczenia aktualnie pobieranego przez ubezpieczonego świadczenia emerytalnego przy zastosowaniu art. 62 ust. 1 pkt 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, dotyczącego przeliczenia renty. W kontekście tak sformułowanego wniosku ubezpieczonego do organu rentowego wątpliwości musi też budzić domaganie się przez niego w odwołaniu od decyzji skorygowania świadczenia rentowego i emerytalnego z odsetkami. Nie jest jasne, czy J. D. kwestionuje jedynie wysokość emerytury, błędnie przyjmując, że zastosowanie może znaleźć art. 62 ust. 1 pkt 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, regulujący sposób obliczania wysokości świadczenia rentowego czy też rzeczywiście jego intencją jest również kwestionowanie wysokości renty (co następowало w drodze niezaskarżonych przez wnioskodawcę, ostatecznych decyzji pozwanego organu), jako że zgodnie z art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS podstawę wymiaru emerytury ubezpieczonego stanowiła podstawa wymiaru wcześniej pobieranej przez niego renty z tytułu niezdolności do pracy.

W tym stanie rzeczy, Sąd Apelacyjny za konieczne uznał uchylenie zaskarżonego postanowienia na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c., o czym orzeczono jak w punkcie 1 postanowienia. Ponownie rozpoznając

sprawę Sąd Okręgowy, jak już wyżej wskazano, powinien jednoznacznie ustalić, czy zamiarem odwołującego się było kwestionowanie jedynie wysokości aktualnie pobieranej emerytury, czy też istotnie, jak przedwcześnie uznał Sąd I instancji, jego żądanie obejmuje również kontrolę wysokości świadczenia rentowego pobieranego przed emeryturą.

W punkcie 2 postanowienia Sąd Apelacyjny, działając na podstawie art. 102 k.p.c., odstąpił od obciążania wnioskodawcy kosztami procesu. Do uchylenia zaskarżonego postanowienia doszło na skutek błędnego niezastosowania przez Sąd I instancji instytucji prawa procesowego, jaką są czynności wyjaśniające i wydania orzeczenia w przedmiocie przekazania organowi rentowemu do rozpoznania nowych żądań ubezpieczonego, pomimo braku uzyskania od ubezpieczonego, działającego bez profesjonalnego pełnomocnika, jednoznacznego stanowiska co do zakresu jego żądań. Na powyższą sytuację ubezpieczony nie miał żadnego wpływu, co w ocenie Sądu odwoławczego stanowi szczególnie uzasadniony wypadek uzasadniający odstąpienie od obciążania strony kosztami procesu. Zasądzenie

w tych okolicznościach od ubezpieczonego na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego, zdaniem Sądu Apelacyjnego, stałoby w sprzeczności z powszechnym poczuciem sprawiedliwości.

SSA Daria Stanek SSA Grażyna Czyżak SSA Lucyna Ramlo